

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Statsvetenskapliga Institutionen

(Om)skärningspunkten i en
rättighetskonflikt

En kvalitativ textanalys av debatten kring manlig omskärelse

Kandidatuppsats i

Statsvetenskap

VT 2012 maj

Tobias Johansson

Handledare: Ulf Bjereld

Antal ord: 10873

Abstract

The purpose of this thesis is to build on the current debate on male circumcision and from the two perspectives, consequentialism and non-consequentialism, describe the conflict of rights that exists on the issue and outline a normative conclusion about whether Sweden should ban male circumcision of boys or not. The idea is to clarify how the two sides' approach to the conflicting rights differ on the issue. The perspectives intends to provide further clarity to the arguments and provide a framework to resolve the rights conflict by, which creates more favorable conditions to understand the moral bearing of the arguments in the debate. The survey is conducted as a debate analytical study, conducted by compiling and organizing the arguments for the various positions in the debate. Based on the two theories I conduct an critical analysis in which I examine the extent to which the arguments of each side lives up to the perspectives moral standards. The results show that the prohibition advocates is taking a consequentialistic instrumental entrance angle to the rights conflict. The instrumental entry angle is made clear by the fact that the desired outcome of the interpretation of rights seem to justify the use of them rather than the opposite. I judge it based on my inquiry that the ban opponents ascribe the rights, an inviolable value. My assessment of PTS possible bearing on the argument leads me to conclude that the non-consequentialistic entry angle on the rights conflict gives the anti-prohibitionists right in this case.

Nyckelord: Rättighetskonflikt, manlig omskärelse, icke-konsekventialism, konsekventialism, barns rättigheter, religionsfrihet, mångkultur, sekularisering

1. Innehållsförteckning

2. Inledning	4
2.1 Syfte och frågeställningar	5
3. Metod	6
4. Debatten kring manlig omskärelse	8
4.1 Vem framför kritiken.....	8
4.2 Religionsfrihet.....	9
4.3 Barnets rätt.....	11
4.4 Syntetisering.....	13
5. Teorier	14
5.1 Konsekventialism – teleologisk etik.....	14
5.2 Icke-konsekventialism – deontologisk etik.....	16
6. Teorierna applicerade på fallet manlig omskärelse	18
6.1 Förbudsförespråkarna.....	18
6.2 Förbudsmotståndarna.....	22
7. Resultat och slutsatser	26
8. Avslutande diskussion	27
9. Källförteckning	30

2. Inledning

En häftig debatt kring ett eventuellt förbud mot manlig omskärelse av pojkar har under de senaste månaderna pågått i medierna. De elva debattörerna som startade uppropet för ett förbud menar att det är ett måste att Sverige värnar mänskliga rättigheter genom att förbjuda omskärelsen. ”När uppskattningsvis 3000 pojkkroppar årligen blir religiöst stympade i Sverige saknar vi fog att kalla vårt engagemang för mänskliga rättigheter något annat än halvhjärtat”¹. Uppropet har fått såväl medhåll som mött kraftigt motstånd och bland annat kallats för ”Ett frontalangrepp mot judendomen”². Hur skall vi förstå intensiteten i debatten?

Sverige benämns ofta som världens mest sekulariserade land men i takt med att den kulturella mångfalden i vårt land ökar konfronteras samhället med de växande kulturella och etniska minoriteternas, mot normen avvikande, världsbild. En uppenbar konfliktlinje i den sekulära staten är religion.³

Debatten kring manlig omskärelse exemplifierar vad man inom forskningen brukar kalla för en rättighetskonflikt.⁴ En rättighetskonflikt uppstår när två eller flera rättigheter är tillsynes oförenliga med varandra. Det vill säga när en individs innehav av en rättighet verkar omöjliggöra uppfyllandet av en annan rättighet. Det finns två stycken ledande filosofiska metoder för att angripa frågan om vilka grundläggande rättigheter det finns och varför dessa rättigheter bör respekteras. Dessa två tillvägagångssätt är dels konsekventialism eller teleologisk etik som ser rättigheter som ett medel för att uppnå det bästa utfallet och dels icke-konsekventialism eller deontologisk etik som tillskriver människan okränkbara rättigheter.⁵ I ett samhälle med stark tilltro till mänskliga rättigheters värde så är forskningen kring rättighetskonflikter viktig. Rättighetskonflikter där religion och kultur kolliderar med andra rättigheter är inte ovanligt i en globaliserad värld där kulturer möts. Likväl är de rättighetskonflikterna inte sällan komplicerade då religion och kultur ofta är starkt knutet till personers identitet. Forskningsproblemet har därför stor såväl inom- som utomvetenskaplig relevans.

---

¹ ”Därför måste regeringen stoppa omskärelse av pojkar” DN 18/11 - 2011

² ”Frontalangrepp mot judendomen” SvD 20/12 - 2011

³ Se till exempel ”Särställning för religion fel väg” SvD 13/5 – 2012

⁴ Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://plato.stanford.edu/entries/rights/#5.2>

⁵ Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://plato.stanford.edu/entries/rights/#6>

Det vetenskapliga problemet handlar om hur olika normativ-etiska perspektiv ger olika förslag på lösningar på konflikten mellan olika rättigheter, i det här fallet religionsbaserade rättigheter i en sekulariserad stat. Det aktuella fallets huvudsakliga fråga kretsar kring den rättighetskonflikt som inträffar när religionsfrihet och minoriteters rättigheter kolliderar med rätten till kroppslig integritet. Med andra ord barnets rätt till sina föräldrars tro, tradition, kultur och religion förefaller kollidera med barnets rätt till kroppslig integritet. Sverige har ett ansvar att följa de konventioner om mänskliga rättigheter som staten har ratificerat och inkluderat i den svenska lagstiftningen. Om kränkningar av de mänskliga rättigheterna sker i Sverige så har den svenska staten ansvaret att se till så att den kränkta individen får upprättelse och ersättning.⁶ Men frågan är hur Sverige bör agera i frågan om manlig omskärelse, där det förefaller omöjligt att agera på ett sätt som inte kränker någon rättighet.

2.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att med utgångspunkt i den aktuella debatten och utifrån de två perspektiven, konsekventialism och icke-konsekventialism, beskriva den rättighetskonflikt som föreligger i frågan och skissera en normativ slutsats kring huruvida Sverige bör förbjuda manlig omskärelse av pojkar eller inte.

Idén är att tydliggöra hur de två sidornas inställning till rättighetskonflikten skiljer sig åt i frågan. En systematisering av de för argumentationen bärande argumenten underlättar arbetet att förstå logiken hos förespråkarna respektive motståndarna. De två perspektiven, konsekventialism och icke-konsekventialism, ger olika lösningar på rättighetskonflikter av det här slaget. Perspektiven ämnar ge ytterligare klarhet idéstrukturen i argumentationen och bidra med ett ramverk att lösa rättighetskonflikten utifrån, vilket skapar gynnsammare förutsättningar att förstå den moraliska bäringen i argumentationen hos de två sidorna i debatten. Frågeställningarna är följande:

- A. Vilka argument är det som förekommer hos förespråkarna respektive motståndarna till ett förbud och hur ser grupperna på rättighetskonflikten?
- B. Hur kan man med hjälp av att applicera de två perspektiven i normativ etik på argumentationen, förstå rättighetskonflikten?

---

⁶ Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter:
http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?id=100&module_instance=3&action=pod_show

3. Metod

Fallstudien av rättighetskonflikten kring manlig omskärelse inleds med en kvalitativ textanalys i form av en systematiserande, beskrivande undersökning av argumenten i debatten om ett förbud mot manlig omskärelse av pojkars vara eller icke vara. Undersökningen genomförs som en debattanalytisk studie, som utförs genom att sammanställa och logiskt ordna de argument som framförts för de olika ståndpunkterna i debatten. Systematiken går ut på att ta fram det väsentliga innehållet i texterna genom noggrann läsning av texternas delar och helhet. Tankeinnehållet formaliseras sedan i överblickbara kategorier.⁷

Operationaliseringen av frågeställning A, sker genom att den preciseras till tre frågor som återkommande ställs till texterna. Frågorna besvaras i avsnittet med rubriken ”Debatten kring manlig omskärelse” på sidan 8. De tre frågorna lyder som följer:

- Vad argumenteras för?
- Vilka argument läggs det mest tyngd på?
- Hur underbyggs argumenten?

Svaret på den första frågan är grundläggande för att kunna kategorisera och ordna åsikterna i debatten in i två grupper. Då studien intar ett idécentralt angreppssätt så ligger fokus på själva idéerna snarare än på vem som tar upp dem.⁸ Textförfattarnas namn och titel presenteras dock för läsaren för att underlätta förståelsen av sammanhanget. Idébärarna består av nuvarande och före detta ministrar, akademiker, läkare och andra yrkespersoner. Märk att kategorin ”Vem framför kritiken?” på sidan 8, tillsynes motsäger den idécentrala ingångsvinkeln men att den behandlar idén att det är av betydelse vem som vill ha till stånd ett förbud. Det leder oss in på den andra preciserade frågan som lyder ”Vilka argument läggs mest tyngd på?”. Ett visst kvantitativt inslag ryms i svaret på den frågan, såtillvida att de argument som upprepas frekvent även tenderar att vara de som det läggs mest tyngd på. Med mest tyngd menar jag debattörens huvudargument, eller trumfkort som självt står starkt och som tillsammans med andra underbyggande argument utgör ett hållbart fall. I kategorischemat så presenteras även den andra sidans försvar mot debattörens trumfkort. Den tredje frågan som återkommande

---

⁷ Esaiasson et al (2012) ”Metodpraktikan” sid.210f

⁸ Esaiasson et al (2012) ”Metodpraktikan” sid.218

ställs till texterna och dess argument syftar till att analysera vilka eventuella moraliska principer eller konventioner som ligger till grund för argumenten. Frågan är viktig dels för att moraliska principer är avgörande vid rättighetskonflikter och dels för att konventioner som till exempel barnkonventionen innehåller artiklar som Sverige åtagit sig att följa. Sammantaget utgör svaren på frågorna en avgörande grund att stå på för att i nästa led kunna applicera teorierna på fallstudien.

Arbetet med att finna svar på frågorna präglas av ett öppet förhållningssätt, det vill säga att svaren på frågorna avgörs av materialet.⁹ Det öppna förhållningssättet gör mig således beroende av vad som står i materialet. Materialet är avgränsat till de debattartiklar som publicerades i ämnet i Sveriges två största rikstäckande morgontidningar, Dagens Nyheter (DN) och Svenska Dagbladet (SvD) under perioden 18/11 – 2011 till 1/2 – 2012. Materialet kan förefalla något snävt men presenterar på ett tillfredställande vis de typiska argumenten som man kan förvänta sig i en debatt om ett förbud mot manlig omskärelse av pojkars vara eller icke vara. Det finns ingen god anledning till att tro att materialet skiljer sig nämnvärt från andra liknande debatter på området. Det är rimligt att anta att andra argument skulle förekomma i andra sammanhang, till exempel på forum på internet. Ståndpunkterna från forum på internet är dock inte intressant att studera givet studiens syfte, då det troligtvis i större utsträckning vore att studera individers subjektiva åsikter snarare än argument som tar rättighetskonflikten i fallet på allvar. Materialet bidrar även till att ytterligare stärka forskningsproblemets utomvetenskapliga relevans då argumenten och formuleringarna som förekommer är representativa för den samhälleliga diskussionen på området.

Efter det presenterar jag de två mest vedertagna teorierna för att lösa denna typ av problem, *Konsekventialism* och *Icke-konsekventialism*. Utifrån de två teorierna så genomför jag en idékritisk analys där jag undersöker i vilken utsträckning argumentationen hos vardera sida lever upp till perspektivens moraliska normer.¹⁰ Frågeställning B, operationaliseras genom att tre frågor preciseras. Frågorna besvaras i avsnittet med rubriken ”Teorierna applicerade på fallet manlig omskärelse” på sidan 18. Frågorna lyder som följer:

- Är argumentationen hållbar?
- Är argumentationen stringent?
- Ger perspektiven bäring för argumentationen?

---

⁹ Esaiasson et al (2012) ”Metodpraktikan” sid.217

¹⁰ Esaiasson et al (2012) ”Metodpraktikan” sid.212

Slutsatserna av den idékritiska analysen dras mot bakgrund av svaren på de tre frågorna. Jag använder mig av de metoder för att lösa en rättighetskonflikt som respektive teori föreslår och som jag presenterar i teoriavsnittet. Metoderna för att lösa en rättighetskonflikt applicerar jag på argumentationen hos de bägge sidorna för att få svar på om argumentationen är hållbar och stringent samt ifall perspektiven har bäring för argumentationen. Utifrån denna metods resultat så tolkar jag, genom en tydlig argumentation, vilken syn respektive sida har på rättigheter och vad det synsättet får för konsekvenser på fallet.

4. Debatten kring manlig omskärelse

Vilka argument är det som förekommer hos förespråkarna respektive motståndarna till ett förbud och hur ser grupperna på rättighetskonflikten? Nedan följer en debattanalytisk studie som systematiserar och beskriver de argument som framförts för de olika ståndpunkterna i debatten.

4.1 Vem framför kritiken

Debatten kring manlig omskärelse är inget modernt fenomen. Snarare så har ritualen varit en källa för diskussion enda sedan den kom i bruk runt år 2200 f.Kr.¹¹ Likväl så är manlig omskärelse tillåtet i världens samtliga länder.¹² Den aktuella debatten startades med ett upprop för ett förbud av manlig omskärelse av elva debattörer från den liberala tankesmedjan Fri Tanke.¹³ I Fri Tanke Smedjas programförklaring står det att ”*Fri Tanke Smedja vill främja upplysningens idéer, värna om individens fri- och rättigheter samt verka för sekulär etik och politik.*”¹⁴ De elva debattörerna kommer från en varierande yrkes- och akademiskbakgrund och bland dem märks bland andra Humanisternas ordförande Christer Sturmark, prästen Annika Borg och f d socialministern tillika ordförande för den statliga ”Utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet och liknande intolerans” Bengt Westerberg. Förbudskravet väckte motstånd från personer utan egna personliga erfarenheter i frågan men

---

¹¹ Zampieri N, Pianezzola E, Zampieri C (2008). ”*Male circumcision through the ages: the role of tradition*” sid.1305-1307

¹² ”Bakom humanitetens mask” SvD 12/1 – 2012

¹³ ”Därför måste regeringen stoppa omskärelse av pojkar” DN 18/11 – 2011

¹⁴ <http://www.fritankesmedja.se/om-oss>

framförallt från medlemmar av den judiska gemenskapen.¹⁵ Författaren och journalisten Göran Rosenberg påpekade att:

*”... förbudskravet så gott som uteslutande kommer från personer och grupper inom det majoritetssamhälle som saknar direkt beröring med frågan och inte från personer och grupper inom de två religiösa minoriteter som berörs”.*¹⁶

Lars Dencik är professor i socialpsykologi, expertledamot i ”Utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet och liknande intolerans” samt tidigare bland annat också i utredningen ”Barns rätt”. Han var inne på samma spår och undrade vilka motiv som drev Bengt Westerberg *”att vilja förbjuda en för oss, men inte för dem, såväl religiöst som kulturellt och identitetsmässigt fullständigt central tradition”.*¹⁷ Denciks meningsmotståndare menade dock att även om de värnar om religionsfrihet och mångfald så är inte alla kulturella uttryck acceptabla och rimliga och *”Oron att anklagas för etnocentrism /.../ får inte leda till att vi avstår från att sätta gränser”.*¹⁸ Integrationsminister Erik Ullenhag håller med om att allt inte kan vara tillåtet i religionsfrihetens namn dock är han *”... inte beredd att ta initiativ till lagändringar som innebär att majoritetssamhället ska berätta för judar och muslimer att de har drabbats av övergrepp när de själva inte uppfattar att deras rättigheter är kränkta”.*¹⁹ De elva debattörerna menar dock att det kanske inte alltid är helt enkelt att undersöka hur utbredd missnöjet är hos de omskurna männen. Risken, menar de, är att det finns ett stort mörkertal då *”... omskurna män inte sällan lever i en gemenskap som inte skulle acceptera kritik mot sedvänjan”.*²⁰ Vidare så poängterar de att två av de elva undertecknarna av artikeln är omskurna och av judiskt ursprung.²¹

4.2 Religionsfrihet

Ett förbud mot manlig omskärelse skulle kunna uppfattas som ett ingrepp i religionsfriheten menar, som nämnts ovan, flera förbudsmotståndare.²² Förbudsförespråkarna Sturmark, Borg och Westerberg anser inte att ett förbud vore ett angrepp på religionsfriheten, de skriver att *”Religionsfrihet innebär inte att allt är tillåtet. Friheten att utöva sin religion gäller inom de*

¹⁵ Se bland annat DN 21/11 – 2011, SvD 2/1 – 2012, SvD 12/1 – 2012

¹⁶ ”Frontalangrepp mot judendomen” SvD 20/12 – 2011

¹⁷ ”Bakom humanitetens mask” SvD 12/1 – 2012

¹⁸ ”Vi tar ställning för barnet” SvD 24/1 – 2012

¹⁹ ”Därför bör manlig omskärelse inte förbjudas” DN 18/11 – 2011

²⁰ ”Tillåt omskärelse först i vuxen ålder” DN 6/12 – 2011

²¹ ibid

²² Se bland annat SvD 2/1 – 2012, SvD 12/1 – 2012, SvD 1/2 – 2012

ramar som den sekulära staten fastställer”.²³ Sturmark, Borg och Bergström anser inte, som förbudsmotståndarna, att grundläggande rättigheter står emot varandra, då ”*Religionsfrihet tar sin utgångspunkt i individen – i det här fallet barnet – och inte i grupperas rättigheter*”.²⁴ Barnets religionsfrihet står med deras synsätt inte i konflikt med barnets övriga rättigheter.²⁵ I detta avsnitt skall jag granska vad lagstiftningen säger om religionsfrihet och hur de bägge sidorna i debatten använder sig av den.

Religionsfriheten i Sverige är grundlagsfäst och finns även med i Europakonventionen samt Barnkonventionen som Sverige har ratificerat.²⁶ Europakonventionen deklarerar att religionsfrihet innebär:

”... frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer”.²⁷

Omskärelse på åttonde dagen är en central del av den judiska traditionen och det är genom omskärelsen som de judiska pojkarna inlemmas i det förbund som Gud har slutit med det judiska folket. En oomskuren judisk man anses ha brutit mot förbundet. Omskärelseritualen kallas brit mila och praktiseras av samtliga inriktningar av judendomen och av såväl troende som icke-troende judar.²⁸ Flera förbudsmotståndare menar att brit mila är så djupt förankrat i den judiska religiösa och etniska identiteten att ett förbud skulle innebära ett förbud mot judendomen.²⁹ De elva undertecknarna till uppropet för ett förbud är dock inte principiellt emot manlig omskärelse de vill bara att Sverige begränsar detta specifika religiösa utövandet till vuxen ålder.³⁰ Vilka befogenheter har Sverige att begränsa religionsfriheten?

”Religionsfriheten får endast begränsas om det är föreskrivet i lag och är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, hälsa och moral samt andras fri- och rättigheter. Skyddet för religionsfriheten innebär ett

---

²³ ”Rosenberg har fått det mesta om bakfoten” SvD 2/1 - 2012

²⁴ ”Barnets rätt mot religionen” SvD 17/12 – 2011

²⁵ ”Barnets rätt mot religionen” SvD 17/12 – 2011, ”Rättighet före frihet” SvD 10/1 – 2012

²⁶ Regeringsformen 2:1 p 6, Europakonventionen art. 9, Barnkonventionen art. 14

²⁷ Europakonventionen art. 9:1

²⁸ ”Omskärelse fast förankrad i judisk tradition” SvD 16/1 – 2012

²⁹ Se bland annat ”Problemfullt med omskärelsekritik” SvD 6/12 – 2011, ”Bakom humanitetens mask” SvD 12/1 – 2012

³⁰ ”Tillåt omskärelse först i vuxen ålder” DN 6/12 – 2011

förbud mot bestämmelser som uttryckligen riktar sig mot någon viss religionsutövning eller som uppenbart syftar till att motverka en viss religiös åskådning.”³¹

Som nämnts ovan så menar förbudsmotståndarna att skyddet för religionsfriheten är så starkt och brit mila så grundläggande för judendomen att ett eventuellt förbud skulle rikta sig direkt mot den judiska religionsutövningen och motverka möjligheterna att överhuvudtaget vara jude i Sverige. Förbudsförespråkarna menar att det inte är rimligt ur ett moral- och rättighetshänseende att utgå från religiösa principer när lagar stiftas, därför borde judendomen och islam kunna omtolka sina heliga texter så att de bättre passar in i ett sekulärt samhälle.³²

Vems religionsfrihet är det som diskuteras egentligen? Åsikterna går isär mellan de bägge sidorna om religionsfriheten har sin grund i individen eller i kollektivet och vad som är i barnets intresse. I nästa avsnitt sätts barnet i centrum.

4.3 Barnets rätt

De två sidorna i debatten har skilda åsikter kring huruvida det ligger i barnets intresse att bli omskuren. Barnets eget intresse har stor betydelse av flera självklara anledningar, i detta fall bland annat för att avgöra om det föreligger en rättighetskonflikt. De elva undertecknarna av ursprungsartikeln menar att ”*barnet inte per automatik ska antas ansluta sig till sina föräldrars religion*”.³³ Bergström, Borg och Sturmark skriver även att ”... *barnets religionsfrihet kolliderar inte med barnets övriga rättigheter i detta fall. Det är föräldrarnas uppfattning om religionsfrihet som kolliderar med barnkonventionen*”.³⁴ Därmed så föreligger, enligt dem, ingen rättighetskonflikt eftersom religionsfriheten inte kränks men det gör rätten till kroppslig integritet. Barnet har enligt barnkonventionen, ”... *rätt att behålla sin identitet*”.³⁵ Just frågan om barnets identitet är viktig för Karin Hedner Zetterholm som är kritisk till ett förbud och menar att ”... *från ett judiskt perspektiv finns det inte något problem med omskärelse av pojkar /... / dessutom är bruket mycket starkt knutet till judisk identitet*”.³⁶ Hon medger dock, likt de flesta debattörerna, att det föreligger en allmän rättighetskonflikt mellan religionsfriheten och barnets rätt till kroppslig integritet.

---

³¹ Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?id=19&module_instance=3&action=pod_show

³² ”Vi tar ställning för barnet” SvD 24/1 – 2012

³³ ”Tillåt omskärelse först i vuxen ålder” DN 6/12 – 2011

³⁴ ”Barnets rätt mot religionen” SvD 17/12 – 2011

³⁵ Barnkonventionen artikel 8

³⁶ ”Omskärelsen fast förankrad i judisk tradition” SvD 16/1 – 2012

Judarna är en av fem minoritetsgrupper i Sverige. Lars Dencik påpekar att Sverige har ratificerat avtalet om skydd för nationella minoriteter.³⁷ I den står det att:

*”Parterna åtar sig att främja de förutsättningar som är nödvändiga för att personer som tillhör nationella minoriteter skall kunna bibehålla och utveckla sin kultur och bevara de väsentliga beståndsdelarna av sin identitet, nämligen religion, språk, tradition och kulturarv”*³⁸

Erik Ullenhag menar att omskärelse av pojkar är en del av den judiska och muslimska kulturella och religiösa övertygelsen och således är handlingen en fråga om tillhörighet.³⁹ Ullenhag anser att *”... föräldrar har en rätt att uppfostra sina barn enligt den tro och tradition som de tillhör”*.⁴⁰ Även socialstyrelsen intar denna ställning och skriver i en rapport från 2007 att *”Det är i barnets intresse att bli en del av familjens tro och tradition”*.⁴¹ Rätten att uppfostra sina barn enligt sin tro och tradition ifrågasätts av de elva debattörerna. Med utgångspunkt i barnkonventionen så menar de att vi missar barnkonventionens intentioner när vi utgår från att barn *”... som föds in i en ”icke-västeuropeisk kontext” inte har individuella rättigheter /eller/ som råkar födas in i en judisk eller muslimsk familj inte kan motsätta sig föräldrarnas tro och kulturella praxis”*.⁴² Flera förbudsmotståndare menar dock att barnkonventionen betonar barnets rätt till sitt språk, sin kultur och religion samt barnets rätt att behålla sin identitet.⁴³ Barnkonventionen i sin tur slår fast att:

*”I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en urbefolkning skall ett barn som tillhör en sådan minoritet eller urbefolkning inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.”*⁴⁴

Ett förbud skulle som nämnts ovan, enligt flera debattörer innebära att den judiska minoriteten förvägras flera av de ovan nämnda rättigheterna. Magnus Zetterholm skriver att *”Det självklara värnandet av barnets kroppsliga integritet och rätten att välja sin religiösa identitet har således en mörk baksida som ger otäcka associationer till unkna politiska och*

³⁷ ”Bakom humanitetens mask” SvD 12/1 – 2012

³⁸ Europarådets ramkonvention för skydd av nationella minoriteter artikel 5

³⁹ ”Därför bör manlig omskärelse inte förbjudas” DN 18/11 – 2011

⁴⁰ ibid

⁴¹ ibid

⁴² ”Därför måste regeringen stoppa omskärelse av pojkar” DN 18/11 – 2011

⁴³ Se bland annat SvD 17/12 – 2011, SvD 12/1 – 2012, SvD 1/2 – 2012

⁴⁴ Barnkonventionen artikel 30, se även Förenta Nationernas konvention om medborgerliga och politiska rättigheter artikel 27

religiösa idétraditioner”.⁴⁵ Bergström, Borg och Sturmark ser inte denna koppling utan menar att alla tjänar på att göra barnets bästa. Barnets bästa innebär för dem i detta fall att värna om barnets kroppsliga integritet och rätt att själv välja religion.⁴⁶ De tre tillsammans med Bengt Westerberg avslutar debatten med att konstatera att *”Vi har med öppna ögon tagit ställning i en rättighetskonflikt mellan vuxnas rätt att använda små pojkars kroppar för religiösa manifestationer och pojkarnas kroppsliga integritet. I den konflikten har vi tagit ställning för barnets integritet.”*⁴⁷

4.4 Syntetisering

Sammanfattningsvis kan man säga att den primära skiljelinjen mellan de som vill ha till ett förbud och de som inte vill det är synen på barnets rätt till kroppslig integritet kontra barnets rätt till sin kultur och religion. De som vill ha ett förbud menar att barnet har rätt att själv välja om den vill tillhöra en religion och då det inte är avgjort så att ett barn definitivt kan sägas tillhöra samma religion som sina föräldrar bör man värna om barnets rätt till kroppslig integritet. De som inte vill ha ett förbud anser däremot att barnet har rätt till sin och sina föräldrars kultur, tradition och tro. De menar att ett förbud skulle göra det omöjligt för två av Sveriges största etniska grupper att utöva sin religion.

Andreas Johansson Heinö och Eli Göndör menar att det går att urskilja tre olika förhållningssätt till religion i den offentliga debatten. Det första förhållningssättet är den sekularistiska, vars inställning är att religion är något som hör till den privata sfären och därför bör inte religion och politik blandas ihop. *”Argument med utgångspunkter i religion ogiltigförklaras oavsett bärkraft och statlig sanktionering av religiösa praktiker förkastas, oavsett av hur harmlösa de är.”*⁴⁸ Det andra förhållningssättet riktar sig specifikt mot islam och beskriver muslimer som ett hot och islam som oförenligt med västerländska värderingar. Det tredje förhållningssättet försvarar religiös mångfald och pekar på det mångkulturella samhällets fördelar, *”... statens uppgift är att erkänna religiösa minoritetsgrupper och därigenom sanktionera diverse religiösa traditioner och praktiker.”*⁴⁹ I det för undersökningen aktuella fallet menar jag att det är primärt det sekularistiska förhållningssättet som representeras av förbudsforespråkarna och det tredje förhållningssättet som företräds av

---

⁴⁵ ”Problemfullt med omskärelsekritik” SvD 6/12 – 2011

⁴⁶ ”Barnets rätt mot religionen” SvD 17/12 – 2011

⁴⁷ ”Vi tar ställning för barnet” SvD 24/1 – 2012

⁴⁸ ”Särställning för religion fel väg” SvD 13/5 – 2012

⁴⁹ *ibid.*

förbudsmotståndarna.

5. Teorier

Det finns två stycken ledande filosofiska metoder för att angripa frågorna om vilka grundläggande rättigheter det finns och varför dessa rättigheter bör respekteras. Dessa två tillvägagångssätt är dels konsekventialism eller teleologisk etik och dels icke-konsekventialism eller deontologisk etik.⁵⁰ Konsekventialism och icke-konsekventialism är de två teorier som kommer tillämpas för att analysera fallstudien. Nedan följer en beskrivning av de två teorierna.

5.1 Konsekventialism – teleologisk etik

Utilitarismen är den konsekventialistiska moralteori som anser att det enda värdet man bör ta hänsyn till är människors, eller andra kännande varelsers, lycka.⁵¹ Med lycka avses lust och frånvaro av smärta och således blir olycka smärta och avsaknad av njutning. Grundpåståendet är att moral, lag och politik i slutändan handlar om mänsklig välfärd och lycka. Institutioner bör därför drivas med målet att göra våra liv bättre.⁵² Hur skall man bedöma vad som gör våra liv bättre? Utilitaristen utgår från nyttoprincipen som bedömer ”*alla handlingar efter hur benägna de förefaller vara att öka eller minska lyckan för den grupp vars intressen vi diskuterar, för att främja eller motverka denna lycka*”.⁵³ En avvägning bör alltså göras i varje enskilt fall för att avgöra vilken handling som kommer att ge störst njutning om man väger den mot den smärta det innebär att den andra handlingen inte utförs. Philip Pettit definierar konsekventialism genom två påståenden:

- (1) ”Varje alternativs prognos, varje utveckling världen kan få som resultat av ett val av alternativ, har ett värde som bestäms (om än inte exakt) av de värdefulla egenskaper som därigenom realiserats i världen: i vilken utsträckning världen blir lycklig, i vilken utsträckning frihet skyddas, i vilken utsträckning naturen blomstrar, och så vidare för olika värdefulla egenskaper; värdet kommer inte vara bestämt såtillvida som avvägningar sådana värdefulla egenskaper emellan är mer eller mindre obestämda.

---

⁵⁰Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://plato.stanford.edu/entries/rights/#6>

⁵¹Pettit P (1991). ”Konsekventialism” i Ahlenius H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.35

⁵²Roberts P, Sutch P (2007). ”Politiskt tänkande” sid.189

⁵³ibid.189f

(2) Varje alternativ, varje möjlighet en agent kan realisera eller inte realisera, får sitt värde fastställt av värdena hos dess prognoser: dess värde är en funktion av värdena hos dess olika prognoser, en funktion av de värden som är kopplade till de olika sätt på vilka världen kan utvecklas enligt prognoserna”.⁵⁴

Varje alternativ skall alltså bedömas utifrån de tänkbara konsekvenser som ett genomförande av det alternativet potentiellt skulle få på den sammanlagda befolkningens eller den berörda gruppens totala lycka. Agenten rangordnar alternativen och om det inte är möjligt att tillgodose alla värden så är målet att befrämja så många värden som möjligt för att maximera den sammanlagda lyckan.⁵⁵ Det goda handlandet har prioritet över det rätta handlandet. Det goda, den största nyttan, ger upphov till det rätta handlandet som bara kan vara rätt med hänvisning till det goda.⁵⁶

Om målet hela tiden är att nyttomaximera, vad får det för konsekvenser på rättigheter? Är rättigheter något godtyckligt eller bör man, enligt konsekventialismen, ta hänsyn till rättigheter även om det i enskilda fall skulle leda till större lycka för majoriteten att inte göra det? Allan Gibbard (1984) skriver att ”*Ur ett utilitaristiskt perspektiv på rättigheter är problemet egentligen hur samhällets institutioner och, än vidare, hur en social praxis ska utformas. Rättigheter är inte en del av detta problem, utan en del av lösningen*”.⁵⁷

Förhoppningen från utilitaristiskt håll är att en kärna av mänskliga rättigheter skall utgöra social praxis såväl globalt som nationellt och bli en del av de nationella konstitutionerna. Kärnrättigheterna kan på så vis utgöra en normstandard utifrån vilken offentlig kritik kan riktas mot sättet regeringar behandlar de som är underställda förordningarna.⁵⁸ Paradoxen kvarstår dock att en beslutsfattare kan tvingas följa en rättighet trots att den allmänna lyckan bättre skulle tillgodoses genom att inte göra det. Ett konsekventialistiskt försvar av respekterandet av mänskliga rättigheter bygger därför på idén att ett brott mot rättigheterna skulle gå emot den allmänna lyckan. Då det mänskliga förståndet återkommande visar upp bristande omdöme kring vilka situationer som skulle utgöra undantagen, det vill säga när brott mot mänskliga rättigheter är det allmänna goda, är det helt enkelt rimligare att ha fasta normer att utgå ifrån, särskilt då vad som utgör det allmänna goda är ytterst omtvistat.⁵⁹

---

⁵⁴ Pettit P (1991). ”Konsekventialism” i Ahlenius H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.32

⁵⁵ ibid.32f

⁵⁶ Roberts P, Sutch P (2007). ”Politiskt tänkande” sid.193

⁵⁷ Gibbard A (1984). ”Utilitarism och rättigheter” i Ahlenius H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.357f

⁵⁸ ibid.sid.358

⁵⁹ ibid.365

Konsekventialismen har således en instrumental ingångsvinkel på rättigheter. Instrumental innebär att man ser rättigheter som instrument för att uppnå den bästa konsekvensen. En instrumental ansats börjar med den önskade konsekvensen och arbetar sig sedan bakåt för att konstatera vilka rättigheter som ger de önskade utfallet.⁶⁰

5.2 Icke-konsekventialism – deontologisk etik

Icke-konsekventialism är en normativ etisk teori som, i motsats till konsekventialismen, avfärdar idén att rätt eller fel i vårt handlande kan bestämmas enbart utifrån det goda i en handlings konsekvenser eller det rätta i handlingens regler. Teorin förnekar inte att konsekvenserna kan spela in när vi skall bestämma vilken handling som är att föredra. Icke-konsekventialismen hävdar dock att även om utfallet av två handlingar kan vara detsamma så kan den ena vara rätt och den andra vara fel.⁶¹ Icke-konsekventialismen ser inte individen som enbart ett medel för att uppnå ett visst resultat, utan snarare som ett mål i sig. Individen som ett mål i sig innebär då snarare en restriktion för handlingar som skulle maximera det allmänna bästa.⁶² Med den utgångspunkten kan man till exempel inte rättfärdiga att man mördar en person för att rädda två och så vidare.⁶³ Icke-konsekventialismen tillskriver varje individ ett okränkbart värde. Det okränkbara värdet är en status som avgör vad som är tillåtet att göra mot en människa och vad som inte är det. Där en konsekventialist möjligen skulle anse att det vore moraliskt rätt att döda en för att rädda två så menar icke-konsekventialisten att ett sådant agerande skulle innebära en förminskad okränkbarhet för alla. Det omvända förhållandet att två stycken dör för att rädda en innebär inte att okränkbarheten påverkas, vilket inte är detsamma som att moralen stödjer offrandet av två för att rädda en.⁶⁴ Okränkbarheten har dock både kvalitativa och kvantitativa begränsningar även för icke-konsekventialisten.⁶⁵ Icke-konsekventialismen delar alltså inte konsekventialismens instrumentala ingångsvinkel på rättigheter utan har en status-baserad syn på individen.⁶⁶ F.M. Kamm (2001) menar att de grundläggande mänskliga rättigheterna inte är till för att skydda en

---

⁶⁰Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://plato.stanford.edu/entries/rights/#6>

⁶¹ Kamm F.M (2000). ”Icke-konsekventialism” i Ahlenius, H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.42

⁶² Kamm F.M. (1992). ”Non-consequentialism, the Person as an End-in-Itself, and the Significance of Status” sid.358

⁶³ Kamm F.M (2000). ”Icke-konsekventialism” i Ahlenius, H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.43

⁶⁴ Kamm F.M. (2001) ”Conflicts of rights: Typology, Methodology, and Nonconsequentialism” sid.244

⁶⁵ Kamm F.M (2000). ”Icke-konsekventialism” i Ahlenius, H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.54

⁶⁶ ibid.54ff

persons intressen utan för att uttrycka individens status som en människa vars intressen är värda att skydda.⁶⁷

En okränkbar status är viktigt för en individ menar icke-konsekventialismen, den ger nämligen individen starkt skydd av negativa rättigheter. Den individ som innehar negativa rättigheter har rätt till icke-inblandning i utövandet av sina rättigheter. Exempel på negativa rättigheter är rätten till kroppslig integritet och religionsfrihet, det innebär att omgivningen antar sig att inte kränka individens rättigheter och på så vis så uppfylls individens rättigheter. Positiva rättigheter kräver i sin tur en aktiv handling för att den skall tillgodoses. Ett exempel på en positiv rättighet är rätten till socialbidrag.⁶⁸

Hur kan man då metodologiskt gå tillväga för att lösa en rättighetskonflikt emellan två negativa rättigheter, enligt icke-konsekventialismen? Individens starka status som rättighetsbärare gör rangordningsproblematiken komplicerad. Givet en individs starka status så kan det vara svårt att försvara individens intressen på grund av okränkbarheten.⁶⁹

Grundprincipen för icke-konsekventialismen är ändå att en handlings moraliska riktighet bestäms av dess motiv snarare än dess konsekvenser. Att köra över en person på vägen för att rädda två och att köra för att rädda två och samtidigt lämna en person att dö får samma konsekvenser, en person dör. Ändå kan någon ha en rätt som gör att jag inte kan göra den första handling men ingen kan ha en rätt som hindrar mig från att göra den andra.⁷⁰ F.M. Kamm (2000) förslår principen om tillåtlig skada (PTS) som förklaring till varför det är så.

”Grundtanken är att det är tillåtligt för (i) större gott och (ii) medel vilka har större gott som sin icke-kausala motsatta sida till att vålla mindre ont, men inte tillåtligt att (iii) avse mindre ont som ett medel till större gott eller att (iv) avse medel vilka vållar mindre ont som en förutsedd biverkan och har större gott som en rent kausal verkan oförmedlad av (ii).”⁷¹

Principen förnekar att det aldrig skulle vara tillåtet att skada för att hjälpa. Om och bara om skadan är en effekt av att större gott uppnås så är det tillåtet att göra något som skadar. Kamm tror att denna princip fångar in människor intuitiva känslor för vad som är rätt att göra. Till exempel menar Kamm att vi inte skulle tycka att det är tillåtet att döda en person för att ta hans organ för att på så sätt rädda fem personer. Dock säger Kamm att vi skulle tycka att det

⁶⁷ Kamm F.M. (2001) ”Conflicts of rights: Typology, Methodolgy, and Nonconsequentialism” sid.245

⁶⁸ Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://plato.stanford.edu/entries/rights/#2.1.8>

⁶⁹ Kamm F.M. (2001) ”Conflicts of rights: Typology, Methodolgy, and Nonconsequentialism” sid.245

⁷⁰ Kamm F.M. (2001) ”Conflicts of rights: Typology, Methodolgy, and Nonconsequentialism” sid.254

⁷¹ Kamm F.M (2000). ”Icke-konsekventialism” i Ahlenius, H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.52

var tillåtet att omdirigera en skenande spårvagn bort från ett spår med fem personer och in på ett spår där en orörlig person dödas.⁷²

6. Teorierna applicerade på fallet manlig omskärelse

Hur kan vi då förstå debatten? Med utgångspunkt i aktörernas synsätt och deras argument så skall jag i denna del analysera debatten utifrån de två perspektiven. I vilken utsträckning används perspektiven och hur skall vi förstå användningen av perspektiven? Avsnitten inleds med en kort sammanfattning av argumentationslinjen hos aktören.

6.1 Förbudsforespråkarna

De som vill ha till ett förbud för manlig omskärelse av pojkar tar sin utgångspunkt i individen, som i detta fall är barnet. Barnet, hävdar de, har en absolut rätt till kroppslig integritet som inte får kränkas av några icke-medicinskt motiverade ingrepp. De menar att barnet inte med säkerhet kan antas ansluta sig till sin familjs religion och således skulle inte barnets religionsfrihet kränkas av ett förbud. Vidare menar förbudsforespråkarna att omskärelsen åsamkar barnet onödig smärta och lidande. Judarna och muslimerna bör därför hitta ett sätt att härbärgera sin kultur och religion så att den respekterar mänskliga rättigheter och är kompatibel med samtidens värderingar.

Barnets intresse är i centrum för förbudsforespråkarna som menar att i barnets främsta intresse är ”... *individens rätt att själv välja*”⁷³. Ur ett utilitaristiskt perspektiv så definieras således den grupp vars intressen vi diskuterar när vi med utgångspunkt i nyttoprincipen skall avgöra vad som gör livet bättre till det enskilda barnet.⁷⁴ Barnet är kliniskt befriat från sin familjs tradition och religion, ”*Det finns inga judiska, muslimska eller kristna barn*” menar de elva debattörerna från tankesmedjan Fri Tanke.⁷⁵ Att individer under 15 eller 18 år⁷⁶ inte kan sägas tillhöra en religion eller tradition enligt de elva debattörerna, är en viktig faktor när man ur ett konsekventialistiskt perspektiv skall avgöra vilket alternativ som har bäst prognoser.

---

⁷² *ibid.*53

⁷³ ”Tillåt omskärelse först i vuxen ålder”, DN 6/12 2011

⁷⁴ Roberts P, Sutch P (2007). ”*Politiskt tänkande*” sid.189f

⁷⁵ ”Tillåt omskärelse först i vuxen ålder”, DN 6/12 2011

⁷⁶ 15 eller 18 år är den ålder som nämns som en lämplig tidpunkt att besluta sig för att vara en del av en tradition eller tro. ”Tillåt omskärelse först i vuxen ålder”, DN 6/12 2011

Prognosernas värde bedöms efter dess förväntade påverkan på gruppens totala lycka.⁷⁷

Förbudsförespråkarna sätt att se på de två alternativen och dess konsekvenser kan illustreras såhär:

(1) Manlig omskärelse av pojkar är tillåten.

Prognosen av detta alternativ är att individens kroppsliga integritet villkoras och att individens religionsfrihet kränks. Således kommer gruppens lycka sannolikt att minska om detta alternativ genomförs.

(2) Manlig omskärelse av pojkar förbjuds.

Prognosen av detta alternativ är att individens rätt till kroppslig integritet inte kränks, individen har religionsfrihet, judar och muslimer får anpassa sin religion efter majoritetssamhällets syn på mänskliga rättigheter. Således kommer gruppens lycka sannolikt att öka om detta alternativ genomförs.

Hänsyn behöver inte tas enligt denna modell till individer som önskar få vara en del av omskärelsetraditionen då det som sagt inte kan antas finnas några sådana individer. Hänsyn tas inte heller till föräldrarna som önskar låta barnen få del av deras tradition då vuxna inte anses ha ”... rätt att använda små pojkars kroppar för religiösa manifestationer”⁷⁸. Två av landets största etniska grupper, varav judarna är en minoritetsgrupp som äger extra starkt skydd, skulle tvingas förändra en central del av sin religion. Minoritetens lidande ställs dock i kontrast med majoritetens ökade lycka och särskilt den berörda gruppens lust och frånvaro av smärta. Alternativ (2) förväntade ökade lycka och njutning vägs mot den smärta det innebär att alternativ (1) inte genomförs. Resultatet blir då med detta synsätt att ett genomförande av alternativ (2) får bättre konsekvenser än ett genomförande av alternativ (1).

Vilken ingångsvinkel har förbudsförespråkarna då på rättigheter? Vid en första anblick är det inte helt enkelt att avgöra om de har en instrumental eller en status-baserad ingångsvinkel.

Förbudsförespråkarna menar att barnet som individ har starka negativa rättigheter till kroppslig integritet och religionsfrihet.⁷⁹ De negativa rättigheterna ger med ett status-baserat synsätt individen en okränkbar rätt till icke-inblandning i utövandet av sina rättigheter.⁸⁰

Bergström, Sturmack och Borg skriver också att ”Vi vill att alla barn skyddas mot icke-

⁷⁷ Pettit P (1991). ”Konsekventialism” i Ahlenius H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.32

⁷⁸ ”Vi tar ställning för barnet”, SvD 24/1 2012

⁷⁹ ”Barnets rätt mot religionen”, SvD 17/12 2011

⁸⁰ <http://plato.stanford.edu/entries/rights/#2.1.8>

*medicinskt motiverade ingrepp oavsett skälen för dessa ingrepp...*⁸¹. Så långt verkar det tydligt att individens okränkbara rätt till kroppslig integritet är det som driver dem i frågan. Senare i samma artikel så skriver dem dock, som ett svar till Kristin Zeilers och Anette Wickströms artikel på temat att det finns andra etiskt svåra icke-medicinskt motiverade ingrepp, till exempel när ett barn föds med oklart kön⁸², att ”Gränsdragningen för vad som ska vara tillåtet och inte när det gäller ingrepp på barn behöver naturligtvis noga prövas”⁸³. Gränsdragningen är således inte absolut vilket ger individen en förminskad okränkbarhet. Om gränsdragning då individens rätt till skydd mot icke-medicinskt motiverade ingrepp och till kroppslig integritet är något som behöver diskuteras och prövas innebär det att rätten är villkorlig snarare än ovillkorlig. Villkorlig på det viset att om det föreligger tillräckligt starka skäl till att inkräkta på individens rätt till skydd mot icke-medicinskt motiverade ingrepp så är det lovligt att göra så. Fast även icke-konsekventialisten menar att okränkbarheten har kvalitativa och kvantitativa begränsningar vilket gör att vi ännu inte kan utesluta att förbudsförespråkarna har en status-baserad syn på rättigheter.⁸⁴ Känslan av att de inte ser rättigheter som status-baserade förstärks dock när man granskar deras andra huvudsakliga kritik mot manlig omskärelse av pojkar, nämligen att pojkarnas religionsfrihet kränks. Som nämnts på sidan 11 menar förbudsförespråkarna att barn inte kan antas ansluta sig till en religion och att religionsfrihet tar sin utgångspunkt i individen. Ordföranden i RFSU Kristina Ljungros skriver att ”Även barn har religionsfrihet och bör själva få bestämma religiöst eller kulturellt samfund när de är mogna för det”⁸⁵. Barnets status som autonom individ med en stark rätt till religionsfrihet betonas här. Lektorn i etik och mänskliga rättigheter Susanne Wigorts Yngvesson riktar dock en fråga till prästen och förbudsförespråkaren Annika Borg om inte samma vördnad för individens tanke- och samvetsfrihet även borde innefatta det kristna barndopet.⁸⁶ Frågan är intressant inte minst då svaret avslöjar något om ifall synen på religionsfrihet är status-baserad eller instrumental. Annika Borg ger inget direkt svar på frågan utan istället skriver hon tillsammans med Bergström, Sturmark och Westerberg att ”Vi har inte haft synpunkter på religiösa initiationsriter i allmänhet utan på ett specifikt ingrepp...”⁸⁷. Det är således inte övertygelsen att alla seder bör förbjudas som hotar barnets okränkbara status som rättighetsbärande individ med en stark rätt till religionsfrihet som

⁸¹ ”Vi tar ställning för barnet” SvD 24/1 2012

⁸² ”Varför ifrågasätts inte andra medicinska ingrepp?” SvD 7/1 2012

⁸³ ”Vi tar ställning för barnet” SvD 24/1 2012

⁸⁴ Kamm F.M (2000). ”Icke-konsekventialism” i Ahlenius, H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.54

⁸⁵ ”Rättighet före frihet” SvD 10/1 2012

⁸⁶ ”Barnkonventionen används som murbräcka” SvD 2/1 2012

⁸⁷ ”Vi tar ställning för barnet” SvD 24/1 2012

driver dem. Även barnets rätt till tanke- samvets- och religionsfrihet tycks, precis som rätten till skydd mot icke-medicinskt motiverade ingrepp och rätten till kroppslig integritet, vara villkorlig. Nu verkar det som att de har ett icke-konsekventialistiskt synsätt då två liknande handlingar, som dessutom får samma teologiska konsekvenser inte båda behöver vara rätt eller fel. Konsekvenserna verkar helt enkelt inte vara det viktigaste, i alla fall inte de teologiska konsekvenserna som påverkar individens tanke- samvets- och religionsfrihet. Konsekvenserna av ett förbud av det kristna barndopet skulle dock sannolikt inte ge ökad lycka för majoriteten i Sverige utan snarare tvärtom och därför skulle man ur ett konsekventialistiskt perspektiv kunna argumentera för ett förbud av det ena men inte det andra. Hur som helst så tycks inte förbudsförespråkarna ha ett status-baserat synsätt på individen.

En instrumental ingångsvinkel ser, som jag skrev på sidan 16, rättigheter som instrument för att uppnå den bästa konsekvensen. Den instrumentala ansatsen börjar med den önskade konsekvensen och arbetar sig sedan bakåt för att se vilka rättigheter som ger det utfallet.⁸⁸ Den önskade konsekvensen för förbudsförespråkarna i detta fall verkar snarare vara att ett enskilt religiöst utövande förbjuds än att några högre värden försvaras eller bevaras. Så med den önskade konsekvensen på plats så används då följaktligen rättigheterna som instrument för att uppfylla det önskade utfallet. Jag lutar därför åt att förbudsmotståndarnas ingångsvinkel på rättigheter snarare är instrumental än status-baserad. Min misstanke om att förbudsförespråkarna använder sig av rättigheterna som instrument eller slagträn för att uppnå den önskade konsekvensen förstärks av det faktum att de endast vid ett tillfälle hänvisar till en specifik artikel i en konvention.⁸⁹ Vid övriga tillfällen används vaga hänvisningar till konventionerna av typen ”*Socialstyrelsens resonemang missar helt barnkonventionens intentioner...*”⁹⁰ eller ”*Omskärelse av barn kränker deras mänskliga rättigheter.*”⁹¹ för att ge stöd åt den egna poängen. Att hänvisa till barnets mänskliga rättigheter utan att närmare precisera sig tolkar jag som ett sätt att använda rättigheterna som ett instrument för att uppnå den önskade konsekvensen.

Hur kan vi då förstå användningen av perspektiven? Till att börja med är det som sagt främst det konsekventialistiska perspektivet som jag tycker används av förbudsförespråkarna. ”*Att*

---

⁸⁸ Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://plato.stanford.edu/entries/rights/#6.2>

⁸⁹ ”Tillåt omskärelse först i vuxen ålder” DN 6/12 - 2011

⁹⁰ ”Därför måste regeringen stoppa omskärelse av pojkar” DN 18/11 - 2011

⁹¹ ”Rättighet före frihet” SvD 10/1 - 2012

*värna barnets rättigheter skapar en bättre tillvaro för barn och därmed för alla*⁹² därför måste ”... den oåterkalleliga märkningen av barnet”⁹³ upphöra. Det är de konsekvenser som ”alla”, eller i alla fall majoriteten får mest glädje av som eftersträvas. Undantag för kulturella eller religiösa minoriteter bör enligt de elva debattörerna inte göras då ”*Det vore diskriminerande av Socialstyrelsen att bara låta muslimer och judar hänvisa till religion vid märkning av sina barn*”⁹⁴. Således tolkar jag det som att förbudsmotståndarna bara ser två alternativ antingen så tillåter man eller så förbjuder man alla religiösa initiationsriter som innefattar icke-medicinskt motiverade ingrepp. Motiveringarna till ingreppen spelar ingen roll utan det är konsekvenserna som är det viktiga. Jag förstår, som nämnts ovan, det som att de inte är stringenta i sin kritik av vare sig icke-medicinskt motiverade ingrepp eller religiösa initiationsriter på sätt att de konsekvent tar ställning emot sådana, detta tolkar jag som att det uteslutande är religiösa icke-medicinskt motiverade ingrepp som bör förbjudas. Eller med andra ord, de tycker helt enkelt att manlig omskärelse av pojkar bör förbjudas.

*”Friheten att utöva sin religion gäller inom de ramar som den sekulära staten fastställer”*⁹⁵.

6.2 Förbudsmotståndarna

De som är emot ett förbud mot manlig omskärelse av pojkar tar sin utgångspunkt i individen och i gruppen som barnet tillhör. Medlemmarna i grupperna i fråga, muslimerna och framförallt den judiska minoriteten, är generellt sätt emot ett förbud och menar att de inte har lidit av att vara omskurna. Barnet, menar förbudsmotståndarna med hänvisning till en rad artiklar i diverse konventioner, har rätt till sin tro, tradition, kultur och religion. Med bakgrund av den historiska kontexten så anser de att ett förbud vore etnocentriskt och skulle indirekt leda till ett förbud av två religioner. Om Sverige vill vara ett samhälle som värnar om mångkultur och tolerans så kan inte lagar stiftas som i praktiken leder till att religioner förbjuds.

En klar majoritet av förbudsmotståndarna erkänner, till skillnad från förbudsförespråkarna, att det föreligger en rättighetskonflikt mellan religionsfriheten och rätten till kroppslig integritet. Docenten i judaism Karin Hedner Zetterholm skriver dock att *”från ett judiskt perspektiv finns*

---

⁹² ”Barnets rätt mot religionen” SvD 17/12 2011

⁹³ ”Därför måste regeringen stoppa omskärelse av pojkar” DN 18/11 - 2011

⁹⁴ ”Därför måste regeringen stoppa omskärelse av pojkar” DN 18/11 - 2011

⁹⁵ ”Rosenberg har fått det mesta om bakfoten” SvD 2/1 - 2012

*det inte något problem med omskärelse av pojkar på åttonde dagen...*⁹⁶. Barnet anses vara en del av kollektivet som det föds in i och förbudsmotståndarna menar att man har en rätt att få känna tillhörighet till den grupp som man identifierar sig med.⁹⁷ Således är det kollektivet som barnet ingår i vars intressen man vill bevara, även om utgångspunkten i detta fall är det enskilda barnet så är barnet, enligt förbudsmotståndarna, en del av sina föräldrars tradition. Om vi sätter upp prognoserna på samma sätt som i det föregående avsnittet så kan förbudsmotståndarnas sätt att se på de två alternativen och dess konsekvenser illustreras såhär:

(1) Manlig omskärelse av pojkar är tillåten.

Prognosen av detta alternativ är att religionsfriheten och minoriteters rättigheter inte kränks. Judar och muslimer har en fortsatt oinskränkt rätt att utöva sin kultur och religion. Således kommer gruppens lycka sannolikt öka om detta alternativ genomförs.

(2) Manlig omskärelse av pojkar förbjuds.

Prognosen av detta alternativ är att barnets rätt till kroppslig integritet stärks på bekostnad av att två av Sveriges största etniska grupper, där barnet i fråga ingår, förbjuds att utöva sin religion. Således kommer gruppens lycka sannolikt minska om detta alternativ genomförs.

Förbudsmotståndarna konstaterar, de flesta av dem, att det föreligger en rättighetskonflikt men de menar samtidigt, som nämnts på sidan 11, att barnets kroppsliga integritet inte nödvändigtvis villkoras. Docenten i nya testamentets exegetik Magnus Zetterholm menar att *”... majoriteten av världens judar /delar/ inte uppfattningen att omskärelse av pojkar är ett grovt övergrepp*”⁹⁸ och Lars Dencik skriver att om det fanns tecken på att omskärelsen skadade individen medicinskt, psykologiskt eller sexuellt *”... då skulle sedvänjan naturligtvis inte praktiseras*”⁹⁹. De individer som i vuxen ålder önskade att de hade kvar sin förhud nämns inte och dessa individer verkar, att döma av förbudsmotståndarnas resonemang, vara försvinnande få. Förbudsmotståndarna använder sig inte av ett rent konsekventialistiskt försvar, snarare tvärtom så erkänner flera att majoritetssamhälle nog skulle vilja ha till ett förbud.¹⁰⁰ Rättigheter är dock som nämnts ovan, en del av lösningen på hur man skall utforma social praxis även från konsekventialistiskt håll. Kärnan av mänskliga rättigheter, där bland

⁹⁶ ”Omskärelsen fast förankrad i judisk tradition” SvD 18/1 - 2012

⁹⁷ Se bla. ”Därför bör manlig omskärelse inte förbjudas” DN 18/11 - 2011

⁹⁸ ”Omskärelsen självklart ett etiskt dilemma” SvD 17/12 - 2011

⁹⁹ ”Bakom humanitetens mask” SvD 12/1 - 2012

¹⁰⁰ Se bla ”Därför bör manlig omskärelse inte förbjudas” DN 18/11 - 2011

annat minoriteters rättigheter och religionsfriheten ingår, utgör normstandard utifrån vilken offentlig kritik kan framföras mot regeringarnas sätt att praktisera dessa.¹⁰¹ Magnus Zetterholm igen ”När den sekulära staten gör ingrepp i den enskildes rätt till religionsutövning är också detta ett övergrepp”¹⁰². Så ur ett konsekventialistiskt perspektiv skulle man då kunna säga att trots att den allmänna lyckan bättre skulle kunna tillgodoses med ett förbud så tjänar den allmänna lyckan på att mänskliga rättigheter bevaras och att ett förbud inte kommer till stånd.¹⁰³

Individen har enligt den status-baserade ingångsvinkeln på rättigheter som är karaktäristisk för icke-konsekventialismen, starka negativa rättigheter som är okränkbara. Rättigheternas okränkbara status gör rangordningsproblematiken komplicerad och bidrar till att det kan vara svårt att försvara individens intressen.¹⁰⁴ Flera av förbudsmotståndarna medger att manlig omskärelse av pojkar är etiskt problematiskt just för att negativa rättigheter står i konflikt. Det avgörande för de flesta av debattörerna som är emot ett förbud är två saker dels att män som själva är omskurna lyser med sin frånvaro bland förbudsforespråkare. Erik Ullenhag till exempel tycker inte att det vore rätt att ändra lagstiftningen så att ”... majoritetssamhället ska berätta för judar och muslimer att de har drabbats av övergrepp när de själva inte uppfattar att deras rättigheter är kränkta”¹⁰⁵. Den andra faktorn är den historiska kontexten av anti-semitism som präglat och fortfarande präglar vår samtid.¹⁰⁶ Magnus Zetterholm menar att ”... ett förbud mot omskärelse i realiteten innebär ett förbud mot judendomen. Det självklara värnandet om barnets kroppsliga integritet... har således en mörk baksida.”¹⁰⁷. Så även om konsekvenserna spelar in så är det inte enbart de som är avgörande. Förbudsmotståndarna menar till exempel inte att alla icke-medicinskt motiverade ingrepp skall vara tillåtna eller att alla uttryck för religion är acceptabla. Fast i detta specifika fall, givet de motiven som föreligger ingreppet så är det tillåtet att inkräkta på individens okränkbara rätt till kroppslig integritet. I den mån förbudsmotståndarna ens ser ingreppet som en kränkning av den kroppsliga integriteten, det är som nämnts ovan inte avgjort så. Inställningen ligger nära det icke-konsekventialistiska synsättet att utfallet av två handlingar kan vara detsamma fast ändå

---

¹⁰¹ Gibbard A (1984). ”Utilitarism och rättigheter” i Ahlenius H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.357f

¹⁰² ”Omskärelsen självklart ett etiskt dilemma” SvD 17/12 - 2011

¹⁰³ Gibbard A (1984). ”Utilitarism och rättigheter” i Ahlenius H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.365

¹⁰⁴ Kamm F.M. (2001) ”Conflicts of rights: Typology, Methodolgy, and Nonconsequentialism” sid.245

¹⁰⁵ ”Därför bör manlig omskärelse inte förbjudas” DN 18/11 – 2011

¹⁰⁶ Se bla ”Ökad intolerans efter uppropet” SvD 1/2 - 2012

¹⁰⁷ ”Problemfullt med omskärelsekritik” SvD 6/12 - 2011

kan den ena handlingen vara rätt och den andra handlingen vara fel.¹⁰⁸ Ryms då förbudsmotståndarnas argumentation under den av F.M. Kamm föreslagna principen om tillåtlig skada (PTS)?¹⁰⁹ Det större goda (i) i detta fall är då att barnets rätt till kultur, religion och identitet bevaras genom omskärelsen. Att omskärelsen tar ett fysiskt uttryck, vilket kränker den kroppsliga integriteten på någon som inte önskar vara en del av traditionen, är ett medel (ii) för att inkorporera barnet i sin familjs tro och tradition och detta större goda är dess icke-kausala motsatta sida. Det vill säga, givet att omskärelsen sker i ett sammanhang där den är avgörande för bevarandet av kulturen och religionen, så består religionsfrihetens räddning i detta fall av den tillåtna omskärelsen. Avgörande är två saker, dels att de omskurna männen i vuxen ålder inte själva anser att deras kroppsliga integritet har kränkts. De omskurna männens egen inställning är viktig för att avgöra om det föreligger ett kausalt samband mellan traditionens bevarande och den kroppsliga integritetens villkorande. Hade det varit så att de omskurna männen själva ansåg att deras rättigheter blivit kränkta hade det kausala sambandet mellan det större goda och det mindre onda omöjliggjort ingreppet på grund av (iii). Den andra avgörande punkten i sammanhanget är ifall medlet leder till större gott. Om judendomen och islam skulle finna sätt att omtolka sin tradition så att betydelsen av den manliga omskärelsen minskade så skulle situationen bli annorlunda. Som det är nu så är omskärelsen dock tillåtlig enligt PTS på grund av (iv), eftersom den vållar skada enbart genom att skapa ett medel (omskärelsen) som har ett större gott som sin icke-kausala motsatta sida. PTS ger uttryck för den icke-konsekventialistiska idén om individen som ett mål sig själv. Individen får inte användas om användningen innebär att personen själv sätts i ett sämre läge totalt.¹¹⁰

Hur kan vi då förstå användningen av perspektiven? Som jag visat så präglas förbudsmotståndarna av ett icke-konsekventialistiskt perspektiv, även om inslag av konsekventialistiskt tänkande förekommer. Konsekvenserna av ett förbud påverkar och förefaller avgörande för de förbudsmotståndare som står utanför de berörda grupperna. Deras resonemang liknar en konsekventialistisk idé om största möjliga lycka för samhället, såtillvida att de menar att ett förbud skulle tendera till anti-semitism. Den icke-konsekventialistiska ingångsvinkeln med personen som ett mål i sig och principen om tillåtlig skada kan annars, som jag visat på sidan 25, appliceras på förbudsmotståndarnas sätt att se på frågan. Det är

---

¹⁰⁸ Kamm F.M (2000). ”Icke-konsekventialism” i Ahlenius, H (red) ”Vad är moraliskt rätt?” (2004) sid.42

¹⁰⁹ ibid.52

¹¹⁰ ibid.54

således de oerhörda konsekvenserna ett förbud skulle få tillsammans med att de omskurna männen inte själva upplever sig som kränkta som är avgörande. Synsättet bygger, som sagt, på de förutsättningar som nu råder och på det specifika fallets speciella karaktär.

7. Resultat och slutsatser

Synen på rättighetskonflikten varierar mellan sidorna. De som vill ha till ett förbud är konsekventa i sin åsikt att rättigheterna utgår från individen som själv måste göra ett aktivt val tillhöra en religion innan han kan sägas göra det. De intar i min mening en konsekventialistisk instrumental ingångsvinkel på rättighetskonflikten. Den instrumentala ingångsvinkeln görs tydlig genom att det önskade utfallet av tolkning av rättigheterna tycks rättfärdiga användningen av dem snarare än det motsatta. Jag bedömer det så utifrån min undersökning som visar att för att resonemanget skulle vara status-baserat så hade ett mer stringent resonemang kring icke-medicinskt motiverade ingrepp och religiösa initiationsriter i stort krävts. Argumentationen är hållbar utifrån deras syn på barnet som ett oskrivet blad som inte bör tillskrivas några medärvda traditioner eller kulturella uttryck från sina föräldrar. Med förbudsförespråkarnas egen argumentation som underlag och med perspektiven som tolkningslins menar jag att resultatet blir att det är det konsekventialistiska sättet att se på rättighetskonflikten som ger bäring åt deras argumentation. Det konsekventialistiska synsättet i det här avseendet löser rättighetskonflikten genom att se till det allmänna bästa. Majoritetssamhället förväntas få mer obehagskänslor inför att ett barns kroppsliga integritet kränks än att omskärelse förbjuds vilket med det synsättet legitimerar att man löser rättighetskonflikten genom att förbjuda manlig omskärelse av pojkar. Det konsekventialistiska perspektivet ger även bäring åt förbudsförespråkarnas argumentation att alla icke-medicinska eller alla religiösa initiationsriter inte behöver vara fel. I varje enskilt fall bör man se till majoritetens eller ”allas” bästa.

De som inte vill ha till ett förbud argumenterar för att minoriteten i detta fall själva är kapabla att avgöra utfallet av rättighetskonflikten. De menar att barnet har vissa rättigheter som ger det rätt till sina föräldrars tradition och tro redan från födelsen. Jag bedömer det utifrån min undersökning som att de tillskriver rättigheterna i fråga ett okränkbart värde. Deras status-baserade synsätt utgår från de konventioner och föreskrifter som Sverige har ratificerat gällande barns- och minoriteters rättigheter. Argumentationen är hållbar på grundval av den

starka förankringen i befintliga artiklar i diverse konventioner som bland annat betonar minoriteters särskilda rätt till tradition, religion och identitet. Ett förbuds stora negativa konsekvenser på möjligheterna att utöva religionerna och på den okränkbara individens läge totalt har betydelse för huruvida manlig omskärelse av pojkar ryms under det icke-konsekventialistiska PTS eller inte. Min bedömning av PTS möjliga bäring för argumentationen på sidan 25 leder mig till slutsatsen att den icke-konsekventialistiska ingångsvinkeln på rättighetskonflikten ger förbudsmotståndarna rätt i detta fall.

8. Avslutande diskussion

I undersökningen har en rad frågor rests som alla är värda att ta i beaktning när man skall formulera några generella slutsatser i frågan. Vad kan ett sekulariserat samhälle kräva av minoritets grupper ifråga om anpassning? Det rent konsekventialistiska synsättet skapar ett samhälle där minoriteten får anpassa sina seder så att de inte väcker obehagskänslor hos majoriteten. Att majoritetens obehagskänslor inför främmande religioner och traditioner skall vara ett tillräckligt motiv för att förbjuda kulturyttringar är, enligt mig, ett farligt synsätt. Farligt därför att det tillåter ett majoritetens förtryck av minoriteten som gör tolkningen av de mänskliga rättigheterna känslig för den rådande, föränderliga opinionen. I frågan om minoritetens anpassning anser jag därför att det måste föreligga starkare skäl än majoritetens obehagskänslor gentemot en religion som de finner supsekt för att förbjuda en för minoriteten helt central tradition. Jag håller med dem om att alla religiösa uttryck inte är acceptabla och att den sekulära statens reglering är avgörande för en fungerande religionsfrihet. Fast den sekulära staten står inte fri att grundlöst begränsa eller inkräkta på vare sig religionsfriheten eller minoriteters rättigheter. En sekulär stat är inte samma sak som ett sekulärt samhälle. Jag menar därför att det av Johansson Heinö och Göndör definierade sekulära förhållningssättet i debatten inte är det mest lämpliga för Sverige att inta. I det mångkulturella och pluralistiska samhället så måste andra uttryck än det sekulära rymmas. Det är viktigt att komma ihåg i sammanhanget att Sverige, i en värld där religionen har en oerhörd betydelse i människors liv, globalt sett är ett undantag med sin långtgående sekularisering. Röster som ibland höjs och så även i den aktuella debatten, om att Sverige har möjlighet att vara ett ”föregångsland” i begränsningen av religioners inflytande i människors liv känns allt annat än tolerant och modernt. Tolerans och modernitet är annars två ord som Sverige vanligtvis gärna tillskriver sig självt. För att Sverige skall kunna betraktas som ett tolerant och modernt land så måste

man ha förmågan att se världen utifrån den andres ögon. Oförmågan eller oviljan att se världen ur den andres ögon leder till ett andre-skapande och i förlängningen till just sådana anklagelser om etnocentrism som, med alla rätt, stundtals präglar den aktuella debatten. I debatten är det påtagligt hur även förbudsforespråkarna upplever en frustration över att deras meningsmotståndare inte ser på frågan utifrån deras perspektiv, eller som de uttrycker det ”utifrån barnets perspektiv”. Barnets perspektiv ställer frågan huruvida ett barn kan anses vara kliniskt befriad från sin familjs tradition, kultur och religion, på sin spets. Jag är inte beredd att ställa mig bakom åsikten att det finns en kulturell nollpunkt där barn, för deras egen skull, bör befinna sig tills de är vuxna nog att själva välja kultur och religion. Att säga att det finns en kulturell nollpunkt och att det är den ”sekulära humanismen” är lika främmande för mig som att hålla med de inom islam som menar att alla människor föds som muslimer. En fråga man i detta fall istället bör ställa sig är ifall man kan lita på att föräldrarna har sitt barns bästa för ögonen eller bör staten berätta vad som är barnets bästa? Frågan är självklart inte av karaktären antingen-eller. Jag anser såklart inte att ett barn är föräldrarnas ägodel, som de helt fritt bör få bestämma vad de vill göra med. Men att som förbudsforespråkarna i debatten, konsekvent misskreditera de judiska föräldrarnas förmåga att se på frågan utifrån barnets bästa låter sig inte göras. Självklart är det av omsorg för barnet som tradition lever vidare, viljan att låta barnet vara en del av sina förfäders kultur och religion bedömer jag i detta fall ha positiva inkluderande effekter. Att omskärelsen handlar minst lika mycket om att inkluderas i en 4000-årig judisk identitet som att upptas i Guds förbund blir tydligt av det faktum att även ateistiska judar låter omskära sina söner. Precis som ateistiska personer låter döpa sina barn i svenska kyrkan. Märkväl dock att jag skrev i detta fall. Alla religiösa och kulturella uttryck bör, som jag skrev ovan inte vara tillåtna, det är därför till exempel kvinnlig könsstympling är förbjudet i svensk lagstiftning. Är då manlig omskärelse av pojkar ett fall som legitimerar en begränsning av religionsfriheten? Låt oss återvända till den text, återgiven på sidan 10, som beskriver möjligheterna för Sverige att begränsa religionsfriheten:

”Religionsfriheten får endast begränsas om det är föreskrivet i lag och är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, hälsa och moral samt andras fri- och rättigheter.”. För mig är det punkten ”hälsa” som eventuellt skulle kunna legitimera ett förbud. Det går inte att komma ifrån att det är etiskt problematiskt att en liten bit av pojkens kropp avlägsnas och att han åtminstone kortsiktigt förmodligen lider av ingreppet. Så även om det finns dokumenterat långsiktiga hälsofördelar med omskärelsen så bidrar det kirurgiska ingreppet till att göra frågan komplicerad. Problematiken hade ytterligare försvårats om vetenskapliga rapporter visat att pojken fick

långvariga problem fysiskt, psykiskt eller sexuellt på grund av ingreppet. Ingreppet ger dock inga dokumenterat bestående problem vilket för mig blir en förmildrande omständighet. En annan förmildrande omständighet är den tydliga frånvaron av omskurna män som själva i vuxen ålder anser att deras kroppsliga integritet kränkts. Återigen så hade situationen varit annorlunda om det var de omskurna männen själva som drev frågan om ett förbud. Min undersökning på sidan 25 huruvida manlig omskärelse faller under PTS stödjer den åsikten. Som det ser ut i dagsläget så skulle ett förbud skicka oss tillbaka till frågan om minoriteters assimilering. Underlättad assimilering tycker jag inte är skäl nog att införa ett förbud. Snarare är det så att en starkt bidragande orsak till det judiska folkets överlevnad, trots återkommande yttre hot, är dess förmåga att bevara och utveckla sin tradition och deras vilja att markera skillnaden gentemot andra kollektiv. Ett förbud vore ur den aspekten sannolikt inte fruktbart i något annat hänseende än att det på ett effektivt sätt skulle markera att det är förbjudet att vara jude i Sverige. Om de omskurna männens eget synsätt förändras i framtiden så blir situationen helt annorlunda. Ett sådant förändrat synsätt och omtolkning av religionen måste dock komma inifrån judenheten självt. Till dess bör Sverige inte förbjuda manlig omskärelse av pojkar.

Angående undersökningens generaliserbarhet så kan man konstatera att då debatten är representativ för samtalet kring ämnet i Sverige så är det rimligt att dra generella slutsatser i den specifika rättighetskonflikten utifrån studiens resultat. Varje rättighetskonflikt är dock en unik situation och därför bör inga övergripande generella slutsatser om exempelvis religionsfrihetens gränser dras mot bakgrund av denna undersökning. Studien presenterar dock en rad verktyg som kan användas vid granskning av andra liknande fall. Som tidigare forskning varit inne på och som även denna uppsats poängterar, så är samhället fullt av rättighetskonflikter och religionen är ett område som ständigt testar den liberala statens tolerans. Forskning på området rättighetskonflikter är svårt men viktigt och det antal intressanta fall återfinns för framtida forskning. Två för denna studie närliggande sådana områden är rätten att bära burka och halalslakt, andra relevanta rättighetskonflikter för framtida forskning är dödshjälpsfrågan eller den i Sverige så kontroversiella frågan om abort.

9. Källförteckning

Tidningsartiklar

- ”*Bakom humanitetens mask*”. Dencik, L. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2012-01-12.
- ”*Barnets rätt mot religionen*”. Bergström, S. Borg, A. Sturmark, C. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2011-12-17. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Barnkonventionen används som murbräcka*”. Wigorts Yngvesson, S. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2012-01-02. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Därför måste regeringen stoppa omskärelse av pojkar*”. Bergström, S, Sturmark, C, Wolhner, E. Borg, A. Dannefjord, P. Grutzky, E. Jerslid, P C. Göthberg, G. Tännsjö, T. Wihlbeck, Å. Westerberg, B. Dagens Nyheter. Publicerad: 2011-11-18. Hämtad: 2012-04-02
- ”*Därför bör manlig omskärelse inte förbjudas*”. Ullenhag, E. Dagens Nyheter. Publicerad: 2011-11-18. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Frontalangrepp mot judendomen*”. Rosenberg, G. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2011-12-20. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Manlig omskärelse överskrider medicinens och religionens gränser*”. Aghajari, O. Dagens Nyheter. Publicerad: 2011-11-21. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Omskärelse fast förankrad i judisk tradition*”. Zetterholm Hedner, K. Publicerad: 2012-01-16. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Omskärelse självklart ett etiskt dilemma*”. Zetterholm, M. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2011-12-17. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Problemfyllt med omskärelsekritik*”. Zetterholm, M. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2011-12-06. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Rosenberg har fått det mesta om bakfoten*”. Borg, A. Sturmark, C. Westerberg, B. Svenska Dagbladet. 2012-01-02. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Rättighet före frihet*”. Ljungros, K. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2012-01-10. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Särställning för religionen fel väg*”. Johansson Heinö, A. Göndör, E. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2012-05-13. Hämtad: 2012-05-21.
- ”*Tillåt omskärelse först i vuxen ålder*”. Bergström, S, Sturmark, C, Wolhner, E. Borg, A. Dannefjord, P. Grutzky, E. Jerslid, P C. Göthberg, G. Tännsjö, T. Wihlbeck, Å. Westerberg, B. Dagens Nyheter. Publicerad: 2011-12-06. Hämtad: 2012-04-02.

- ”*Varför ifrågasätts inte andra icke-medicinska ingrepp?*”. Zeiler, K. Wickström, A. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2012-01-07. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Vi tar ställning för barnet*”. Bergström, S. Borg, A. Sturmark, C. Westerberg, B. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2012-01-24. Hämtad: 2012-04-02.
- ”*Ökad intolerans efter uppropet*”. Rosenberg, G. Svenska Dagbladet. Publicerad: 2012-02-01. Hämtad: 2012-04-02.

Internetsidor

- ”*Rights*”. Stanford Encyclopedia of Philosophy.
<http://plato.stanford.edu/entries/rights/>
- ”*De mänskliga rättigheterna*”. Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter.
http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?module_instance=3&
- ”*Om oss*”. Fri Tankesmedjas hemsida. <http://www.fritankesmedja.se/om-oss>. Besökt: 2012-04-20.

Litteratur

- Esaiasson, P. Gilljam, M. Oscarsson, H. Wägnerud, L. (2012). ”*Metodpraktikan*”. Visby. Norstedts Juridik.
- Gibbard, A. (1984). ”*Utilitarism och rättigheter*”. I Ahlenius, H. (red), ”*Vad är moraliskt rätt? Texter i normativ etik i urval av Henrik Ahlenius*”. (2004). Riga. Thales.
- Kamm, F M. (2000). ”*Icke-konsekventialism*”. I Ahlenius, H. (red), ”*Vad är moraliskt rätt? Texter i normativ etik i urval av Henrik Ahlenius*”. (2004). Riga. Thales.
- Pettit, P. (1991). ”*Konsekventialism*”. I Ahlenius, H. (red), ”*Vad är moraliskt rätt? Texter i normativ etik i urval av Henrik Ahlenius*”. (2004). Riga. Thales.
- Roberts, P. Sutch, P. (2007). ”*Politiskt tänkande – En introduktion*”. Polen. Studentlitteratur.

Vetenskapliga tidsskrifter:

- Kamm, F M. (1992). ”*Non-consequentialism, the Person as and End-in-Itself, and the Significance of Status*”. *Philosophy & Public Affairs*, Vol. 21, No. 4. Sid. 354-389.
- Kamm, F M. (2001). ”*Conflicts of rights: Typology, Methodolgy, and Nonconsequentialism*”. *Legal Theory* Vol. 7, No.3. Sid. 239-255.

- Zampieri, N. Pianezzola, E. Zampieri, C. (2008). ”*Male circumcision through the ages: the role of tradition*”. Acta Pædiatrica, Sep:97(9). Sid. 1305-1307.

Övrigt

- Barnkonventionen
- Europakonventionen
- Europarådets ramkonvention för skydd av nationella minoriteter
- FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter
- Regeringsformen